

VU Research Portal

Interview in: S. Rothans (Red.). Hoe kies je de beste school voor je kind?

Terwel, J.

published in

JANtje

2009

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Terwel, J. (2009). Interview in: S. Rothans (Red.). Hoe kies je de beste school voor je kind? *JANtje*, (Onderwijsspecial), 64-69.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Hoe kies je de beste school voor je kind?

Het is zo'n beetje de belangrijkste beslissing die je moet nemen: naar welke middelbare school stuur ik mijn kind? Het schrikbeeld van het vmbo staat elke ouder voor ogen. Maar klopt dat beeld wel? En is havo per definitie beter? En wat kun je als ouder doen om je kind zo goed mogelijk voor te bereiden?

Suzanne Rethans gaat op onderzoek uit.

‘Havo, dat bekt net wat lekkerder op, feestjes, hè’

Je kind zit in de bovenbouw van de basisschool. De entreetoets komt eraan en straks dreigt die vermaledijde Cito-toets, de toets waar alles van afhangt. Hoewel het advies van de school ook meetelt – het wordt de laatste jaren zelfs steeds belangrijker – hanteren nogal wat middelbare scholen een minimumscore. En dat zijn nou net de scholen die we graag willen.

De angst voor het vmbo zit er goed in.

Het vmbo, dat zijn die grote zwarte scholengemeenschappen met alleen maar aso's. En dommeriken. Die meisjes van het RTL-programma *Lekker slim*, dát zijn vmbo-ers, nou, dat belooft niet veel goeds. Goed onderwijs, dat willen we voor ons kind, maar waar vind je dat nog? De situatie op de havo en het vwo schijnt ook schrijnend te zijn, sinds de invoering van het Studiehuis en de Tweede Fase of hoe het ook allemaal mag heten. En dan dat lerarentekort. Onbevoegden staan voor de klas, studenten, conciërges! Waarom is het niet meer zoals het was? Een strenge leraar voor de klas die je huiswerk opgaf en dat controleerde. Op gezette tijden een schriftelijke overhoring met genoeg kansen om je cijfers op te halen. Een overzichtelijk mavo, havo, vwo en gymnasium, waarin je kon doorgroeien. Waarin ruimte was voor laatbloeiërs. Hoe kies je een goede school voor je kind? Waar moet je op letten? En wat kun je doen om de overgang van je kind van basisschool naar voortgezet onderwijs makkelijker te maken?

HET VMBO

Het vmbo bestaat sinds 1999 en is een samenvoegsel van het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo) en het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo). Het vmbo duurt vier jaar (12-16 jaar) en kent vier leerwegen die opleiden voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) dat ook weer verschillende niveaus kent. De vier leerwegen van het vmbo onderscheiden zich vooral in de mate waarin praktijk en/of theorie wordt gegeven. De meest praktische leerweg is de basisberoeps-gerichte leerweg. Daarna volgt de kaderberoeps-gerichte leerweg. Het derde niveau is de gemengde leerweg en het vierde niveau de theoretische leerweg. Deze vmbo-t komt overeen met de vroegere mavo. Op scholengemeenschappen wordt vaak een vmbo-t/havo brugklas aan-geboden. Na het vmbo-t kunnen leerlingen, onder bepaalde voorwaarden die verschillen per school, doorgaan naar de havo. Het vmbo is verdeeld in vier sectoren: Economie, Techniek, Zorg en Welzijn en Landbouw.

HAVO EN VWO

Sinds de invoering van de Tweede Fase in 1998 zien de havo en het vwo er anders uit dan wij het kennen. De Tweede Fase staat voor de bovenbouw van de havo en het vwo en duurt van het vierde leerjaar tot en met het examenjaar. De eerste fase

is, het lijkt wel logica, de onderbouw. In de onderbouw volgen leerlingen een gemeenschappelijk deel. In de Tweede Fase kunnen leerlingen kiezen uit vier profielen, het vakkenpakket bestaat niet meer. De vier profielen zijn: Natuur en Techniek, Natuur en Gezondheid, Economie en Maatschappij en Cultuur en Maatschappij. Elk profiel heeft eenzelfde gemeenschappelijk deel. Daarnaast is er een profieldeel met vakken die aansluiten op het gekozen profiel. En dan is er nog een vrije ruimte. Daarin kunnen leerlingen bijvoorbeeld vakken volgen uit een ander profieldeel. Al met al zijn er veel meer vakken. Om de last iets te verlichten, hoeft niet in ieder vak examen te worden gedaan. De tweede fase is ingevoerd om leerlingen een brede algemene ontwikkeling te geven, meer samenhang te creëren tussen de schoolvakken en een zelfstandiger manier van leren aan te leren, die beter aansluit bij het hbo en het wo. De havo bereidt voor op het hoger beroepsonderwijs, het vwo op het wetenschappelijk onderwijs.

HET STUDIEHUIS

Het Studiehuis is de naam van de onderwijsvernieuwing die gelijktijdig is ingesteld met de Tweede Fase. In de Studiehuis-aanpak, onderdeel van het Nieuwe Leren, staat zelfstandig werken en verantwoordelijkheid dragen voor het eigen leerproces centraal. Docenten geven minder klassikaal les, maar zijn veeleer coaches en begeleiders van leerlingen. Van leerlingen wordt verwacht dat zij zelf en groepsgewijs op zoek gaan naar informatie. Het Studiehuis is niet onomstreden. Zeker aan het begin van de invoering wisten zowel leraren als leerlingen zich geen raad met het nieuwe systeem. Leraren moesten wennen aan hun begeleidende rol en moesten vaak extra vakken geven, leerlingen wisten niet meer wat er van ze verwacht werd en vonden de profielen te zwaar. Nog steeds blijkt dat veel leerlingen de zelfstandigheid niet aankunnen. ►

‘Het is heel belangrijk dat je als ouder de procedures goed kent. Er zitten mazen in de wet, profiteer daarvan’

MILIEUVOORSPRONG

Jan Terwel, Hoogleraar Onderwijspedagogiek aan de Vrije Universiteit Amsterdam:

‘Hét grote probleem in het Nederlands onderwijsstelsel is dat we op twaalfjarige leeftijd al beginnen te scheiden. Grof gezegd de slechte leerlingen bij de slechte en de goede bij de goede. Zit je met je Cito-score op 534 of hoger, dan ga je doorgaans naar de havo, het vwo of het gymnasium. Scoor je 532 of lager dan rest meestal het vmbo en dat geldt voor 60% van de leerlingen. Er kan vanaf je twaalfde nog zoveel gebeuren, de hersenen zijn nog volop in ontwikkeling. Sommige kinderen zijn nu eenmaal laatbloeiers en zij worden nu de dupe van dit systeem. Want zit je eenmaal op het vmbo, dan is het lastig om het hoger onderwijs te bereiken. De tweede weg is van vmbo naar mbo en hbo, maar dat is een lange weg en op zo’n lange weg kan er veel fout gaan. Die vroege selectie draagt bij aan de tweedeling in de maatschappij waarbij kinderen uit lagere sociale milieus over het algemeen naar het vmbo gaan en kinderen uit de middenklasse en hogere sociale milieus naar de havo en het vwo. Als je opgroeit in een intellectueel begaafd gezin, waarin gepraat wordt, gelezen, waarin musea worden bezocht, heb je een ongelooflijke voorsprong op kinderen die deze bagage niet meekrijgen. Niet voor niets proberen hoogopgeleide ouders die milieuvoorsprong zo snel mogelijk ‘te verzilveren’. Zij vormen een belangrijke pressiegroep die de selectie op de leeftijd van twaalf jaar wil handhaven. Hoe eerder op havo of vwo hoe beter. Onder de leerlingen van het vmbo zitten zeker kinderen die het onder betere milieuomstandigheden wel hadden gered. En de laatbloeiers. Het zijn met name hoogopgeleide ouders

van laatbloeiers die zich pas ernstige zorgen maken, als hún kind een vmbo-advies krijgt. En terecht. Gelukkig hebben hoogopgeleide ouders vaak wel het netwerk en de sociale vaardigheden om alsnog kansen te creëren. Ze bellen nog eens met een schooldirecteur, vragen om nog een test, of schrijven in bij een minder populaire school die nog wel wat leerlingen kan gebruiken. Het gaat vaak om het herkennen van kansen en hoogopgeleide ouders weten die net wat vaker te pakken. Het is heel belangrijk dat je als ouder de procedures goed kent. Er zitten mazen in de wet, profiteer daarvan. Er zijn ouders die er zelfs onder strikte procedures toch in slaagden verder te komen dan het oorspronkelijke advies. Waarbij je natuurlijk niet eindeloos door moet gaan, er zitten grenzen aan wat een kind kan en die moet je ook respecteren. Hoe hoger de prestatie en motivatie in de groep, hoe beter de motivatie van het individu en hoe beter het prestatieniveau van die leerling. Daarom is het ook niet goed om alle zwakke kinderen bij elkaar in een klas te zetten. Die motiveren elkaar niet en trekken elkaar omlaag. Heb jij een kind dat net op de scheidingslijn vmbo/havo zit, dan kun je hem beter op de havo zetten waar hij wordt meegetrokken, dan op het vmbo waar hij naar alle waarschijnlijkheid alleen maar steeds slechter gaat presteren. Kinderen nemen de kleur aan van de groep. Nu is het niet zo dat je met het vmbo reddeloos verloren bent. Er zijn genoeg voorbeelden van mensen die het met een beroepsoplei-

ding heel goed hebben gedaan. Joop van den Ende is als LTS-er begonnen, politici als Ahmed Aboutaleb en Ahmed Marcouch zijn ook prachtige voorbeelden. Bovendien zijn er nu eenmaal leerlingen die niet zo graag leren uit boeken, maar zeer goed zijn op het praktische, technische of sociale vlak en die vandaaruit de theorie onder de knie kunnen krijgen. Dat is ook waar het in het vmbo om zou moeten gaan, de didactiek van ‘leren met je handen’ en ‘leren door middel van de techniek’. Helaas zit ons systeem zo in elkaar dat men alle lage Cito-scoorders zonder verdere discussie naar het vmbo dirigeert, zonder te kijken of er daadwerkelijk sprake is van technisch of praktisch talent. We spreken altijd van schoolkeuze, maar dat is een raar woord. Voor 60% van de leerlingen valt er niets te kiezen. Er gaat nog steeds talent verloren en dat geldt in het bijzonder voor kinderen van laagopgeleide ouders en kinderen met een buitenlandse achtergrond.’

OMGAAN MET VRIJHEID

Marjolijn Dekker is uitgeefster, haar man bouwkundig ingenieur. Ze heeft twee zonen op het voortgezet onderwijs, een scholengemeenschap in ’t Gooi met vmbo-t, havo en vwo. Daniël, de oudste van 16, begon in een vwo-brugklas, maar na het eerste jaar zakte hij af naar de havo en het jaar daarop naar het vmbo-t. Hij begint nu aan het vierde jaar vmbo-t en wil daarna in twee jaar zijn havo afmaken. De jongste (14) heeft de brugklas vmbo-t/havo gedaan en gaat naar de tweede. ‘Als er iets is wat ik de afgelopen jaren heb gemerkt, is dat als het erin zit het er wel uitkomt en dat je als ouder moet proberen los te laten. Het eerste jaar met de oudste heb ik er bovenop gezeten. Iedere dag helpen met zijn huiswerk, controleren en motiveren. Hij was echter niet van plan hard te werken, kon de discipline niet opbrengen. Het tweede jaar werd hij teruggezet naar de havo. En weer deed hij niets, zag er het nut niet van in. Ik had elke dag ruzie met hem. Omdat hij nog steeds niets aan zijn huiswerk deed. Het derde jaar, inmiddels op het vmbo-t, heb ik het losgelaten. Ik kon het gewoon niet meer opbrengen. Nummer twee ging ook naar de middelbare school en vroeg zelf om begeleiding. En toen kreeg Daniël de geest. Halverwege het jaar schrok hij van het vooruitzicht dat hij misschien wel van school af zou moeten. Ook begon hij te mopperen dat het toch allemaal wel domme gasten waren in zijn klas. En hij ging opeens werken. Nu wil hij door naar de havo. Dat wordt nog een hele klus. Vroeger kon je met een mavo-diploma gewoon naar de havo, nu moet je 7,5 gemiddeld staan om toegelaten te worden en je krijgt examens in een extra vak. Die overgang is heel moeilijk. Dat hij naar het vmbo ging, was wel even slikken. Het is toch een heel ander soort kinderen. Dommer, schreeuweriger, ordinairder. Daniël ging anders praten. Hij heeft altijd op hoog niveau gehockeyd en getennist, dat wilde hij allemaal niet meer. Hij hing buiten rond met zijn vrienden of zat thuis achter de computer. Tot diep in de nacht. En ik kwam er echt niet meer bij, hij glipte zo door mijn vingers. Je kunt je voorstellen hoe gelukkig ik ben nu hij opeens het licht weer ziet. Wat ik nu ook weer met de tweede merk, is hoe ontzettend nadelig dat nieuwe leren met name voor jongens is. Onder het

mom van zelfstandig leren werken, krijgen ze een probleem voorgeschoteld en daar moeten ze zelf informatie over vinden. Een meisje van dertien, veertien jaar kun je nog wel zelf iets laten uitzoeken, maar veel jongens kunnen die vrijheid helemaal niet aan. Wat ze nodig hebben, is een strenge leraar die huiswerk opgeeft en controleert. Daniël had zo’n leraar voor Duits, het was het enige vak waar hij iets aan deed.’ Daniël: ‘Er is een groot verschil tussen het vmbo en de havo. Het is op het vmbo met name een stuk drukker in de klas. Iedereen

‘Dat hij naar het vmbo ging, was wel even slikken. Het is toch een heel ander soort kinderen. Dommer, schreeuweriger, ordinairder’

loopt door elkaar, staat op, er is constant lawaai. Leraren worden gewoon uitgelachen. Als je een goed cijfer haalt, ben je een nerd en zeggen ze: “Jij hebt zeker de hele dag geleerd, sukkel.” In het begin liet ik me daar wel door beïnvloeden, maar inmiddels denk ik: dan maar een nerd, maar ik wil straks wel een normale baan. Ineens begin ik ze dom te vinden. Ze lachen om stomme dingen en begrijpen het vaak niet als ik iets vertel. Ik heb er wel spijt van dat ik hier zo laat achterkom. Ik wil hierna graag naar de havo, maar dan moet je een 7,5 gemiddeld staan. Daar werk ik nu hard voor, maar het was toch makkelijker geweest als ik op de havo meteen goed mijn best had gedaan. Maar ja, dat is de puberteit hè, ik weet niet wat de oude Daniël bezielde. De nieuwe Daniël gaat het allemaal heel anders doen.’

DRUK VAN DE OUDERS

Hubert Schakenbos is zes jaar directeur geweest van het Bredero-college in Amsterdam-Noord, een scholengemeenschap met vmbo, havo, vwo en gymnasium. Daarvoor was hij directeur van de School voor Journalistiek in Utrecht, daarvoor voorzitter van het college van bestuur van het Grafisch Lyceum. ►

‘Het is diep
tragisch, de
angst voor
het vmbo.
En dan met
name voor
de kinderen,
want die
voelen die
druk van de
ouders’

Hij is sinds kort met pensioen. ‘Het is diep tragisch, de angst voor het vmbo. En dan met name voor de kinderen, want die voelen die druk van de ouders. Het moeten scoren voor de Cito, direct op bijles als het niet zo goed gaat. Het zijn vooral hoogopgeleide ouders die bang zijn voor het vmbo, omdat ze het niet kennen. Ze zijn bang dat er van hun kind niets terecht zal komen als hij naar het vmbo gaat, dat hij zal verzuipen in grote zwarte scholengemeenschappen waar af en toe een leraar wordt doodgestoken. Waar ze beter bang voor kunnen zijn, is dat hun kind ongelukkig wordt. Omdat er te veel van hem wordt verwacht. Het zijn de ouders die de schoolkeuze ingewikkeld maken. Terwijl je alleen maar hoeft te kijken naar je kind. Is het een kind dat graag uit boeken leert of is het een kind dat liever leert door te doen? Als je een kind hebt dat veel liever leert door te doen, doe je hem er echt geen plezier mee hem met veel hangen en wurgen op de havo te zetten. Daar wordt hij alleen maar faalangstig van en hij krijgt een hekel aan leren. Vmbo-k bestaat bijna niet omdat ouders hun kind per se op vmbo-t willen hebben. Heel erg in trek zijn ook de vmbo-t/havoklassen waar na één of twee jaar gekeken wordt of het vmbo of havo wordt. Voor ouders is dat fijn, want dan hebben ze nog een jaar hoop, voor de kinderen is het een

marteling, want dat zwaard van Damocles blijft nog een jaar langer bungelen. Kan een kind de havo niet aan of is het niet zijn manier van leren, doe het hem dan niet aan op zijn tenen te moeten lopen. Kies voor een leuke vmbo-school. Heeft hij al een duidelijke voorkeur voor specialisaties als techniek of verzorging, kies dan de kaderrichting. Vmbo-t is eigenlijk van alles niks. Het is een beetje havo, maar dan minder. Met vmbo-k kies je een duidelijke richting en verdieping. Vandaar stroom je door naar het mbo en wil je dan nog verder dan vind je zo aansluiting bij het hbo. 30% van de hbo-leerlingen komt van het mbo. En die mbo'ers doen het beter dan de havisten. Logisch, zij hebben al direct onderwijs gekregen. Veel mbo-opleidingen bieden ook een hbo-vervolgtraject aan, zo heb je na twee jaar je hbo-opleiding. Dat je met vmbo-t makkelijker kunt overstappen naar de havo is een illusie. Slechts 12% van de vmbo-t-ers stroomt door naar de havo en daarvan strandt 6%*. Maar ja, het bekt net wat lekkerder op feestjes, hè. Het is al erg genoeg dat je kind op het vmbo zit, maar als het vmbo-t doet, kun je nog zeggen: eigenlijk een soort havo. Nee, dé weg vanaf het vmbo is mbo en vervolgens hbo. Met als bijkomend voordeel dat het je geen jaren studiefinanciering kost. Die begint opnieuw zodra je op het hbo komt. Waar veel ouders bang voor zijn, is dat hun kind op

een vmbo-school in een ander en vooral verkeerd milieu terecht zal komen. Ze zijn bang dan hij vroeg zal beginnen met drank, drugs en seks. In tegenstelling tot wat je zou denken, zie je dat soort dingen eerder op een gymnasium gebeuren. Op een vmbo-school is een veel grotere sociale controle en kinderen hebben het geld niet om op jonge leeftijd uit te gaan. Het vmbo komt regelmatig slecht in het nieuws. Dan gaat het altijd over de problemen die gelden voor de eerste twee leerwegen, waar kinderen uit de zwakste milieus naartoe gaan, maar dat is maar een klein percentage. Het overgrote deel doet leerweg drie en vier en daarmee gaat het prima. Dat zijn hartstikke leuke kinderen die doen wat ze leuk vinden. En laten we daar ook niet neerbuigend over doen: het is wel 70% van de beroepsbevolking waar we het over hebben. De aardige mevrouw achter de balie van het ziekenhuis, die leuke crècheleidster, de man die je auto weer aan de praat krijgt. Die mensen moeten we koesteren, ze vormen een essentieel onderdeel van de maatschappij. Maar ik ben een roepende in de woestijn. Als ik mijn praatje op school hield voor ouders, begonnen ze allemaal te klappen. Om vervolgens extra bijlessen voor hun kind in te kopen om hem in godsnaam in een schakelklas te krijgen.’

CITO-TRAINING

Yolande Adriaansens van RT-praktijk LRT (Lezen Rekenen Taal) in Blaricum: ‘De Cito-toets blijft een heet hangijzer. En dat komt omdat middelbare scholen nog steeds een minimumscore aanhouden. Op zich kun je met 536 naar de havo, maar sommige scholen houden zelfs een minimum van 541 aan, daaronder hoef je niet eens te komen praten. Geen wonder dat nogal wat ouders en kinderen zich zorgen maken over de toets en er een grote vraag bestaat naar Cito-training. En dat is ook heel verstandig, want je behaalt er een enorm resultaat mee. Je moet gewoon even wennen aan de manier van vraagstelling, en oefening baart kunst. Wij geven hier Cito-training aan kleine groepjes kinderen en je ziet ze tijdens zo’n training helemaal opbloeien. Ze gaan met veel meer vertrouwen die toets tegemoet en maken hem significant beter. Er zijn ontzettend veel Cito-trainingen in de handel, Cito geeft er zelf ook een uit. Je kunt zelf thuis op de computer oefenen of je inschrijven voor een Cito-training bij een remedial teacher. Het nadeel van zelf oefenen is dat kinderen bij fouten over de stof vliegen. Een remedial teacher kan hiaten direct aanpakken. Een paar maanden van te voren beginnen met oefenen is voldoende.’

Collega Daniëlle de Wit: ‘Op de basisschool hebben kinderen te maken met één of twee leerkrachten. Die veilige basis is op de middelbare school helemaal weg. Ze krijgen ieder uur een andere leraar en moeten ook nog van lokaal wisselen. Voor gewone kinderen is dat al een hele overgang, voor

‘Kinderen gaan na een Cito-training met veel meer vertrouwen die toets tegemoet en maken hem significant beter’

kinderen met ADD, ADHD of een stoornis in het autistisch spectrum helemaal. De ene school heeft hier wat meer aandacht voor dan de andere. Er zijn scholen waar kinderen in de eerste klas in een vast lokaal zitten, de leraren komen naar hen toe. Let er bij het kiezen van een school op dat er een mentor is die als vast aanspreekpunt kan dienen. Waar kinderen op de middelbare school vooral op vastlopen, is het plannen, organiseren en uitvoeren van het huiswerk. Ouders denken er vaak te makkelijk over, omdat ze zich niet kunnen herinneren dat ze zelf problemen hadden met huiswerk maken. Maar dat was een andere tijd. Vaak was moeder gewoon thuis die je na het kopje thee naar boven stuurde. En daar zat je ook gewoon te werken omdat er verder geen afleiding was. In dit computertijdperk is het voor kinderen veel lastiger zich te focussen. Ze overzien hun huiswerk gewoon niet, zeker jongens niet. Wees erop voorbereid en neem je kind vanaf het begin af aan bij de hand. Wat moet er deze week gebeuren, hoe gaan we het inplannen, wanneer doe je wat? En controleer het. Huiswerkklassen en huiswerkinstituten zijn dan ook booming business. Die maken samen met de kinderen een planning en leren ze leren. Onze ervaring is dat kinderen op het vmbo deze begeleiding harder nodig hebben dan kinderen op het vwo. Slimme kinderen zijn vaak ook beter in plannen en structureren. Dat zie je op de basisschool al, hun weektaken hebben ze vaak zo af.’ Yolande: ‘Sport beoefenen met nog een leuke hobby daarnaast is wel even anders geworden. Vroeger trainde je een keer per week en in het weekend speelde je een wedstrijd. Nu wordt er minstens drie keer per week getraind. Als je dan bijvoorbeeld ook nog een muziekinstrument bespeelt en met je vrienden af wilt spreken, kom je al snel in de knel met je huiswerk. Als je naar de middelbare school gaat, moeten er keuzes worden gemaakt en structuur worden aangebracht. Je kunt niet meer alles, en dat moet je kind zich gaan realiseren. Het is aan te bevelen om kinderen hierbij te helpen, het liefst in de laatste fase van het basisonderwijs.’ ►

‘Leerlingen kunnen de zelfstandigheid niet aan, met name jongetjes hebben er moeite mee’

ONBEVOEGDEN VOOR DE KLAS

Filosoof Ad Verbrugge van Beter Onderwijs Nederland: ‘Het lera-
rentekort is hét grote probleem
in het voortgezet onderwijs. De
instroom van nieuwe leraren is
te klein waardoor lessen uitval-
len, scholen hun lessen niet

kunnen opvullen, tweedegraads docenten op eer-
stegraads posities terechtkomen en onbevoegden
voor de klas staan. Daarnaast is de kwaliteit van de
lerarenopleidingen niet meer wat het geweest is.
Het vmbo is een heel ongelukkig product. Het is
een te diverse groep die naar dit schooltype gaat.
Er zijn wel differentiaties, maar het is wel 60% van
alle leerlingen dat in grote clusters en conglome-
raties terechtkomt. Het is een type onderwijs dat
te sterk theoretisch gericht is voor een bepaalde
groep en verder veel sociale en culturele problema-
tiek kent, zeker in de grote stad. De sociaal zwak-
keren zijn oververtegenwoordigd. Daarnaast is het
een probleem dat de didactische opbrengst laag is.
Je hebt geen diploma als je het hebt afgerond, het
vmbo biedt geen startkwalificatie, daarvoor moet
je eerst naar het mbo. En de aansluiting op het
mbo is rampzalig, zeker voor de zwakkere groep.
Daar zie je dan ook de grootste uitval.
Gelukkig zijn er wel ontwikkelingen om weer een
echte mavo-richting op het vmbo te krijgen. Dat is
ook nodig, want er was bijna geen doorstroom van
het vmbo naar de havo*. Het is ironisch dat wat
bedoeld was als een emanciperend project het
tegendeel heeft bewerkstelligd. De wat betere blan-
ke middenklasser zorgt er wel voor dat zijn kind
naar havo/vwo gaat. Hoogopgeleide ouders die
hun kind op het vmbo terecht zien komen, maken
zich terecht zorgen. Je kind komt in een heel ander
milieu terecht. Soms is het niet anders, dan doe je
er goed aan te kijken naar de samenstelling van de

*Volgens het
ministerie van
Onderwijs is de
doorstroom van
vmbo naar havo
inmiddels sterk
gestegen, namelijk
20,3%, landelijk.

school. Is het etnisch eenzijdig? Wat is de atmos-
feer als je langskomt? Hebben leerlingen een grote
mond tegen leraren, is er onrust, ziet de school er
een beetje netjes uit?
Je hebt altijd laatbloeiers. Kinderen die wel de
capaciteiten hebben, het komt er alleen nog niet
uit. Als ze op het vmbo terechtkomen, laat ze dan
naar het vmbo-t gaan. Want ook in het praktijk-
onderwijs horen ze niet thuis. Laatbloeiers zijn
vaak op alle vlakken wat trager, die wil je geen
machine in handen geven en eenmaal in het
praktijkonderwijs komen ze er niet meer uit. Zitten
ze in het vmbo-t dan hebben ze in ieder geval nog
kans door te stromen naar de havo. Als je kind het
echt niet haalt, ga dan op zoek naar een school
met een echt goede vakopleiding en waar het ver-
volgtraject ook op orde is. Gelukkig begint dat ook
steeds meer te komen. Nu kom je vaak nog terecht
op enorme ROC’s, samensmeltingen van de vroe-
gere meao’s en mts-en, waar je te maken krijgt met
gigantische maatschappelijke problemen. Wat op
het vmbo rondloopt, is vaak al niet zo lekker, maar
die kinderen zijn nog een jaar of dertien, veertien.
Op het ROC zijn ze zestien, zeventien en dan gaat
het er nog harder aan toe.’

DALEND NIVEAU

‘Toen ik de eerste producten van Het Studiehuis op
de universiteit binnenkreeg, merkte ik direct het
verschil. De taalbeheersing was over de gehele linie
zwak. Studenten waren niet alleen niet in staat
een correcte zin te schrijven, ook het vermogen
om goed te lezen, goed te schrijven, een stuk goed
op te bouwen, hoofd- van bijzaken te onderschei-
den en om gedachten systematisch te ordenen,
ontbrak. Wat studenten inleverden was chaotisch
en van de hak op de tak. Ook rekenvaardigheid is
een groot probleem. Een aantal jaren geleden is al
geconstateerd dat bij de toetreding van de Pabo’s
aankomende studenten zelf niet in staat waren de
rekentoets van groep 8 te maken.
Het algehele niveau is gedaald en dat is begonnen
met de implementatie van het Studiehuis. Leer-
lingen kunnen die zelfstandigheid niet aan, met
name jongetjes hebben er moeite mee. Dat heeft
met de ontwikkeling van hun hersenen te maken.
De frontaalkwab, waar de centra voor planning en
organisatie en de remming van impulsen zitten,
begint zich pas vanaf het vijftiende jaar te ontwik-
kelen. Bij jongens begint dat nog een jaar later.
Dat verklaart de grotere onrust en speelsheid van
jongens en het feit dat ze meer risico’s nemen.
Waarom zou je huiswerk maken als het toch niet
gecontroleerd wordt? Inmiddels gaat het iets beter,
scholen hebben zich het debat aangetrokken.
Er is een kentering zichtbaar, maar nog lang niet
genoeg. En dat is ook niet zo gek. Als de leraar voor
de klas zelf niet de kwaliteiten bezit, kan hij ze ook
niet overbrengen.’ ■

TEKST SUZANNE RETHANS FOTOGRAFIE CORBIS, GETTY IMAGES

Waar je op moet letten bij het uitzoeken van een school?
Tips van Ad Verbrugge

Kijk op de site van de school hoeveel academisch geschoolde docenten er in de staf zitten. Dat zegt natuurlijk niet
alles, je hebt altijd van die gestoorde professoren zonder didactische kwaliteiten, maar over het
algemeen geldt: hoe beter en hoger de leraar is opgeleid, hoe beter de resultaten van de leerling die onder hem staat.

Probeer een idee te krijgen van het klimaat op een school. Sommige scholen doen er alles aan tof te lijken,
maar een toffe school betekent niet per definitie goed onderwijs. Wat voor type leerlingen zijn er, wat voor cultuurtjes
heersen er, hoe gaan de kinderen met elkaar om?

Wat een belangrijke is: hoeveel structuur wordt er geboden en wat doet de school aan huiswerkbegeleiding?
Als een school te veel nadruk legt op het vergroten van de zelfstandigheid van de leerling, weet je dat je hier te maken
hebt met een vreselijke erfenis van het nieuwe leren en dat je kind dus aan z’n lot wordt overgelaten.
Volwassenen hebben behoefte aan structuur, kinderen helemaal.

